

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca.

Velja celoletno 2 gold. 50 krajc. — polletno 1 gold. 30 krajc.

List 11.

V Celovcu 10. junija 1872.

Leto IV.

Domači prihranek.

(Po ruščini poslovenil L. G.-Podgoričan.)

I.

Pri Černaji, blizu vodotoča, ki se vije okrog Sebastopoljske luke, oprezavala je in v temo zijala bojna straža; stotina frankoskih voltigeurov. Rusi so prav iz te strani bili užé poskusili napad, torej je sovražnik podvojil stražo in imel nastavljen od luke noter do omenjene strani; vsak polk je sleherni teden moral dati svoj delež. Ta skerbna čujočnost pa se je zdela, da je nepotrebna: več mesecev užé je bilo minolo, pa ne en strel se ni še razlegnil od sovražnikove strani.

Majhna straža, blezu dvajset mož močna, odločena je bila od velike straže: oprezavala je blizu mosta, ki je razpenjal se nad Černajo in sezal čez njeno dvojno ustje. Tega oddelka načelnik — mlad, žoltolas vojščak, sedel je z belolasim sergeant-majorjem vred pri ognji. V ustih sta imela vsak svojo cigaro, pred seboj pa gorek punč v usnjatej posodi. Noč je bila hladna. Tihota je vladala po vsej krajini, le zdaj pa zdaj se je iz zastraženega mesta oglasil kak top, ali pa se je kaka raketa dvignila v zrak, zato da bi meščanji videli, kaj počenja sovražnik.

„Še eno merico, sergeant-major Sellier!“ — vikne načelnik Pourvu staremu vojščaku, podá posodo s punčem vred in pokaže na polni kotel, v katerem je vervrala vréla voda. „Kako vam ugaja ta noč, starček? Ali vam ni žal, ker ste zopet vojevat prišli na divje ruske stepe, da-si bi bili lahko domá ostali na posadi? Še dočakava marsikatero hladno noč, predno zmoremo to prokleto Malahovko!“

„Ni mi dalo domá ostati, gospod poročnik, ko hitro sem bil izvédel, da pojde Ruska zopet na boj!“ — odgovori major. „Danes je tega tri in štirideset let, ko sem z onemoglo trumo starega carja vred blodil po groznih osneženih stepah. Polumertev sem bil od same lakote in mraza; kozaki in kmetje so derli za nami; nič se nisem nadejal, da bodem še kedaj videl svojo domovino. A vendar, načelnik, bógat sem bil, pa sem tudi še zdaj imovit, tako — da ménim, da ne potrosim svoje imovine, dokler bodem živ. Kar se klatim okrog te proklete terdnjave, v tem mi je zginilo vse upanje, da kedaj pridem v Rusko in da vzdignem zaklad, ki je dobro zakopan tam. Nu, pa saj ni nič škode zato, saj nimam ni žene ni otrok, mene pa car živi.“

„Kaj? ali zaklad, Sellier?“ načelnik izvedavo povpraša. „Prisezam na sv. Huberta, to mi pa morate

povedati, kako in kaj, samo popijeva popreje, pa stražo pojdeva še pregledat. Kaj se začinja tam-le na severnej bastiji? Gledite, raketa za raketo se prikazuje v črnej noči, o, kak krasen pogled je to!“

Po teh besedah se dobro zavijeta vsak v svoj plašč in korakata k mostu; kmalu sta začela stražarsko klicanje in da stražniki napenjajo petelince. Po polu ure se zopet snideta pri ognji; po zopetnem opominu jame starček pripovedati to-le:

„Vi znate, gospod načelnik, da smo 1812. leta užé od Kaluge na vratu imeli te vražje kozake, ki so neprenehoma gonili se okrog nas in zabodli ali pa zajeli vsakega, ki je zaostal. Do Smolenskega smo še terpeli to, ali ko smo bili tudi tam založnice našli prazne, strehe pa nikoli nikjer ni bilo, vstala je med nami zmotnjava, ki je ne bi lahko popisal.“

Kaj se je zgodilo z mojim polkom, tega sam nisem znal. Z desetimi tovariši različnih polkov vred sem pot ubral k Poriču, kjer smo v nekej oplenjenej vasi našli še toliko derv, da smo si zakurili ogenj. Povžili smo kos konjine, potlé pa polegli, kajti od bitve pri Vjazmi ni bilo ni ene noči, da bi bili malo pomirovali.

Zidovje nas je zaslanjalo in branilo ledenega piša; ležali smo, kolikor je bilo moči, blizu pojemljejočega ognja; napósled so tovariši pospali in pridno smerčali.

Le jaz nisem mogel zaspiti, zato ne, ker sem bil pretruden, in mraz me je lomil. Nenadoma zaslišim sedmemu polku „voltigeura“ glas, ki me je bil poklical po imenu. Sedel je na svojej torbi in v roci držal zlato uro — krasno leskečo vsled vloženih dragih kamenov; rad bi bil blezu izvedel, koliko je ura.

„Huzar,“ — ogovoril me je in povprašal voltigeur — imel sem na sebi nekega Alzačana kozuh — „kaj méniš, ali ne bi za poštene novce in za drago kamenje dobili tú kakega usmiljenca, ki bi nama pomogel priti s te proklete zemlje? Eden ali dva si laže pomoret, nego bi si jih pomaglo deset! Ti si čverst, spreten možak, spremi me, pustiva na mestu druge!“

„Ne, voltigeur, vsi smo francozje in tovariši, ne bilo bi torej pošteno, ko bi se ločili. Gledi, kako ti reveži mirno spé, če prav smo grozovitej osodi v naročji. Kedo zna, ali nas ne bodo jutri rés užé orli in krokarji zajuterkovali?“

„Ne govóri o smerti, huzar!“ — viknil je voltigeur; „jaz bi rad živel in užival, jaz sem bógat! Če skrivoma odideš z menoj, obetam ti na dar krasno bodočnost! Saj bodeš lahko zmérom pri meni, ko bodeva za ruskimi mejami.“

„Ne umejem te, voltigeur! Kje imaš to svoje bogastvo? ali ne morda v torbi?“

„Uganil si huzar!“ — odgovoril je in odperl torbo. Rés me je skoro oslepilo zlato in drago kamenje, ki sem ga bil zagledal. Verižice, perstani, dijadi in druge dragosti so bile pred menoj: vse se je lesketalo tako, kakor demant. Tega zaklada gospod je z drugimi vred lupežil knježevo palačo v Moskvi in slučajno našel zakopano domačo dragotino. Zamišljen sem se boril pri tlečem oglji, sam nisem znal, kaj bi učinil, kar se to trenutje oglasi strel. Eden spečih glasno vskrikne, vstane malo, ali précej je mertev zgrudil se na svoje terdo ležišče.

„Francozi! Francozi!“ — kričala je obesnela jata kmetov, ki so še nekokrat bili ustrelili, ali niso zadeli nobenega več. Tudi mi smo imeli orožje in olovnice, torej smo jih zapodili. Ali varni nismo bili več na svojem torišči, za tega délj smo odšli dalje. Nihče se ni gnal za nami; počasi smo korakali dalje po snegu. Trudni smo bili, lačni in zmerzli, pa zakaj bi vam, gospod načelnik, pravil vse muke? Kar smo preterpeli mi, to je z nami vred terpelo mnogo sto in tisoč in tisoč drugih. Ko se je bilo še le razdanilo, tista trenutja smo prikimali za nekov holm, na katerem so stale tri mogočne jele. Pritisnil sem se k oklopniškemu (kürassier-) desetniku, čegar raztergani plašč je plapolal v ledenem vihru, — ali, videl sem, kako so moji tovariši merli drug za drugim od krute zime in od glada. Vsi so bili užé mertvi, le oklopnik je še mertvaški herščal, kar se k meni priplazi voltigeur.

„Tovariš, idi, pobegniva!“ — omenil je s hripavim glasom. „Jaz sem bógat, neznanski bogat — živela bo-
deva, kakor knjeza, ali čuješ?“

Nesrečnežu so se užé stekleno svetile oči. Obležal je in strašljivo jél stokati. Jedva je bilo minolo četért ure, pa sem bil sam živ med svojimi tovariši. Ležali so okrog mene ti junaški sinovi — Francozje, a terpljenje ni več mučilo njih zaspalih udov, samo jaz sem moral še terpeti svojega života gorjé. Ko bi tam ostal še dalj časa, zadela bi me bila tudi njih osoda; ali ojačim se, vstanem, zavijem v zmerzlega oklopnika plašč in hočem oditi dalje; pa zagledam mertvega voltigeurja in njegovo torbo. Nisem hotel sovražniku pustiti tega bogastva; videl sem zijalko v skalovji med jelkami, veržem vá-njo zaklad in zadélam jo s kamenjem, ki je okrog ležalo raztreseno. Dve uri kasneje sem bil kozakom v pesteh: vjeli so me bili pred Poričem, in kar vam je znano, gospod poročnik, — v Kijevu sem bil zopet do 1814. leta. Voltigeurjev zaklad pa še zdaj počiva pod jelami pri Poriči, zató ker nisem imel take prilike, da bi bil šel po-nj. Torej lahko znate, da imam pravico imenovati se bogatina, le to mi je žal, ker ne morem priti do tega zaklada.“ — Tako konča starček.

Zopet so se rakete bile prikazale.

„Znamenje za znamenjem se približuje!“ vikne sergeant-major. „Načelnik, meni se zdí, da se nekaj snuje! Aha, naše straže začenjajo streljati, gotovo se nam zopet bližajo Rusi!“

Streljanje čujočih straž se je bolj bližalo. Nena-
doma čez most nad Černajo čerkeskih jezdecov polk pridirja k prednjim stražam vélikega straštva. Le nekoliko minut se je slišalo streljanje, brenkot sè sabljami in divji bojni krič, — in šest Čerkesov, štirje Francozje, med njimi stari sergeant-major Sellier — ležali so mertvi na bojišči. Ko je sovražnik dobil pomoč, divji jezdec planó v Černajo, ki so jo njih dobri konji kmalu preplavali. Načelnik je pred seboj na sedlu deržal omed-

lelega zaločenca, ki mu je kri kapala iz rane na glavi. Ta ranjenec je bil poročnik Pourvu.

II.

Znano je, da so Rusi do zaločencev zapadnih deržav bili jako usmiljeni. Tudi načelnik Pourvu je bil tako srečen. Ko so ga bili ozdravili, odpeljali so ga z drugimi jetniki vred v Smolensko terdnjavo, kjer je našel druge zajete, katerim je bilo tamkaj po všeči. Ker so véрно obljubili, da ne pobegnejo, smeli so vsak dan dve uri iti za mesto: hodili so na gostije k ruskim dostojnikom — in najimenitnije družine so jih serčno in čestito prejemale. Tekoj prvi čas svojega bivanja v Smolenskem se je Pourvu seznanil z bogatim bankirjem, v čegar hiši je bil kmalu ljub gost: mnogo kratkih ur je preživel med bankirjevo družino. Najbolj pa je bila tega kriva Minka, kankirjeva hči, sedemnajstletna devica, nadnavadno krasna in tako omikana, da je imela malo enako olikanih verstnic.

„Mladi Francoz je sebi na blagost kmalu izpoznal, da Minka ni hladna do njega; njé oko se je tako radostno svetilo vselej, kedar je prišel obiskat njé roditelja; pa vendar je bila zderžljiva tako, da je to bolestno rezalo mladega vojščaka, ki se je poleg tega pošteno in čestito vél zmerom. Kader je na klavirji spremljal ljubeznjivo Minkino petje, zalesketala jej je zdaj pa zdaj poluzadržana solza v očesu; o nekej priliki pa je ojačil se ter jo povprašal, zakaj je bolestna; z bridkim nasmehom ga je poprosila, da bi molčal o tem; in ko je zaločenec krasnej Rusinji bil razodel, kaj čuti do nje, smertno je obledela in odgovorila: „Tudi jaz, gospod, vas čestim, nikoli pa ne bodem vaša! Ne ponovite več svojega razodetja, če ne, morala bom zapustiti Smolensko!“

Načelnik Pourvu se je nekega dné zvečer izprehajal po bastijah — otožen in zamišljen v svojo milico. Nenadoma pa zasliši, da ga kliče ruski kapitan in grof Trubski po imenu, zarés ljubeznjiv moški, ali prav Starorus. Shajali so se k njemu na gostije; Trubski je bil neizrečeno vljuden in ljubeznjiv do zajetnikov, zató ker so njegovemu očetu gostoljubi nekedaj bili Francozje sami. Prime za roko mladega čestnika in povpraša ga, ali ne bi hotel mu biti spremlnik na izprehodu. Ko sta se sprehajala užé celo uro, grof povpraša mladega Francoza, ali bi hotel v njegovej hiši čaj piti z nekolikimi drugimi gosti vred. Pourvu priterdi in kmalu je bil v skromnem kapitanovem bivališči. Ko so bili prišli tudi drugi gostje, zapelje jih gostitelj v obednico in pozvoní strežniku.

Duri se odpró in pokorno priklonjen stopi v obednico — revno vaški oblečen — bankir, Minkin oča.

„Oho, užé tù, Ivan?!“ — oglasi se grof.

„Ukazali ste, mogočni gospod,“ — odverne bankir in Trubskega obleko poljubi rob.

„Ali si nakermil konje in osedal jih, Ivan?“ —

Oboje sem učinil, vse, kar ste mi bili ukazali, milostivi gospod!“

„Dobro tedaj, Ivan, ne potrebujem več tvoje postrežbe, le idi zopet nazaj!“ — rekel je grof. „Ali še nekaj, človeče: jezen bodem, če obroka ne plačáš o pravem času, meni se huda godí za novce.“

„Milostivi gospod,“ — šepnil je z derhtečim glasom bankir, „sto tisoč rubljev vam dajem za svobodo! Bodite usmiljeni!“

„Nikedar, Ivan! Idi z Bogom!“

Po malem času odide sužnji.

„Sto tisoč rubljev?! Jaz bi osvobodil ptiča,“ — na-

smijal se je stotnik Konjev. „Koliko duš ima njegova hiša?“

„Samo dve, oča pa hči sta — sama!“ — odgovori Trubski. „Meni se smilita oba, ali ne morem ju osvoboditi: prvič zato ne, ker plačujeta velike obroke, drugič pa, ker sem nevoščljiv sužnjima — tako mogočima in imovitima. Moja roditelja, kar znate, izgubila sta skoro vse svoje imenje vsled sovražne zmage v Moskvi, zlasti pa vsled tega, ker jima je bila ukradena domača dragotina, če prav je ostal še grad Trubskoj z dvema stotinama duš, kar pa tadaje z obroci vred, to je samo toliko, da živim po svojem stanu. Če dādem svobodo Ivanu Nevadomu, grad izgubi deseti del svoje cene. Nu, danes je izpolnil svojo dolžnost, torej bode imel vse leto dosti časa, da se zopet okrepeča!“

Načelnik Pourvu, kakor okamenel, tako je sedel ob tem prizoru. To mu je pokazalo, kaka kletva tlači bankirja. Minka je bila nesrečnica, svojega gospoda sužnja. Radovanje ga ni veselilo, mislil je le na nesrečno devico in sklenil, da jo osvobodī, ali pa, da umerje za njo. Oberne se k grofu, rekoč:

„Gospod kapitan Trubski, odkrito izpoznavam, da čestim Minko Nevadomovo in prosim, da bi osvobodili oba: njo in njenega očeta — za znatno množino novcev! Sāj je Bog svobodo dal vsem ljudem.“

Rusi so zavzeto stermeli v zaločenca, skoro so menili, da je oblaznel. Ker je grof molčal, še enkrat je Pourvu povēdal svoje mnenje in nekoliko besed o neusmiljenosti sužnosti.

„Mi znamo, da ste naš gost, gospod, — prosimo, da se tudi vi ne dotičete naše državnosti,“ — omenil je Trubski. — „Kar pa se tiče mojih sužnjev, vaše razodetje o njih je blaznjivo; cesarski francoski častnik menda nima kake znanosti z mojo sužnjo!“

„Ne blaznujem o tako važnej zadevi, gospod grof. Še enkrat: jaz čestim gospodičino Minko Nevadomovo, in če mi odrečete to damo, moral jo bodem dobiti sē silo ali pa poginiti. Kaj bi raji: ali — da vam hvaležno segnem v roko, ali pa, da jo z nabitim samokresom stegnem proti vam?“

Kapitanu otmni doslē tako prijazno obličje.

„Kapitan Trubski se ne vdāde zajetniku — njegovim napadom!“ vskrikne. — „Devica ostane sužnja, ko bi tudi moral poginiti — zedet od vaše olovnice.“

„Če pa je tako, gospod, poiščite si sekundanta!“ — dejal je Pourvu, vstal, — zapustil družčino.

Tri dni po tem sta stotnik Konjev in Pourvu sē služnikom vred skozi séverna vrata prijezdila po cesti v Vēlo. Dvoboj je bil odločen, da bode v Peščenu, tri verste od Smolenskega. Ko se mu jezdeci približajo, zagledajo protivnikov voz užē pod holmom, na katerem so stala tri mogočna drevesa. Sovražnika se pozdravita in v roko vzameta vsak svoj samokres.

„Vstopi se tam na holmu in gledi k Poriču, zatō da naju od tam ne prehitē!“ ukazal je kapitan svojemu strežniku.

„A k Poriču?“ povzame Francoz, ozre se na holm in obledī.

Sovražnika stopita vsak na svoje mesto.

„Attention! Avencez!“

Na obeh stranēh se razlegne strel. Pourvu spusti samokres in černa kri se mu vlije iz roke. Plane k Trubskemu.

„Gospod kapitan!“ — vskrikne, „ali mi daste Nevadomca, če vam pokažem ukradeno dragotino?“

„Bogme, gospod, vaša bodita, če mi odštejete milijon rubljev!“ — nasmeje se Rus.

„Pred 43. leti jo je nekoval roka vtaknila v ono-le zijalko v skali!“ — kriknil je ranjenec in tresel se od same radosti in nade. „Tam za onimi kameni je skrit zaklad.“ Iztergal se je zdravniku iz naročja in sam stekel tijkake.

Vsi so stali, molčali — prehičeni. Menili so, da je oblaznel Francoz. Konjevov sluga potegne iz luknje roko, s katero je popreje kamenje bil pometal iz nje, in lesketal je v njej krasen demantov dijamem.

„Ženitvena dragotina moje matere!“ — ginljivo vikne Trubski. Solze mu jemō kapati iz oči; poljubi dijamem.

Pourvu se polagoma pomiče nazaj v tem, ko služnik dragotino za dragotino jemlje iz zijalke.

Rus zaločencu segne v roko.

„Še zdaj ne umejem tega čuda, gospod poročnik!“ — vikne; „ali vidim, da ste moj angelj. Nenadomca bodita svobodna od tega trenutja, le to zahtevam jaz — njiju gospod, da nevesti preskerbim svatbeno potreščino.“

Na morske obali blizu Narbona stoji krasen poletni grad sredi ljubeznjivih vinogradov in živo-zelenih lesov. Tam užē leto in dan biva poročnik Pourvu sē svojo oteto, vavljivo sužnjo. Pred nekolikimi nedeljami je bil pri njima grof Trubski, da je z bankirjem Nevadomom vred, ki živi pri svojej hčeri, pričal sv. kerst nesrečnega, a zopet srečnega vjetnika. O tej priliki sta oblagosčena roditelja izvedela, da je Trubski bil eden tistih plemenitašev, ki so vsled Aleksandrove želje sužnje nadarjali sē svobodo bezi vsakojake zaveze.

Strasno romantično! Sobratine moj umni, — o čem je šimor god, Gregorčiča in fenha, — o čem je šimor god, Gregorčiča
Slovō.
(Zložil Josip Prosen.)

Ostanite, starši zdravi!
Iti moram v boj kervavi!
Kliče že me trombe glas.
Zapustiti moram vas.

Ti pak, draga domovina!
Hrani za-me kaj spomina;
Saj mi gorel vsikedar
Za-te je ljubezni zar.

Blāgoslov mi podelite,
V božje varstvo me zročite!
Da mi dano še kedāj
Priti k vam bo v rojstni krāj.

Sladko za-te je terpeti,
Svēto za-te je umreti;
Vendar to si še želim,
Da pod krilom ti ležim. —

Zdravi tudi, sestre, bratje!
Tekel z vami čas mi zlāt je;
Zdaj pa vas zapustil bom,
Stāriše in ljubi dom.

Toraj, stariši solzeči,
Z Bogom v sreči in nesreči!
Z Bogom, sestre, bratje vi!
Z Bogom, domovina ti!

Kje sem doma?

(Zložila Marija Skvarče, kmeč. dekle.)

Kjer bistri studenček
Iz skale germi,
In čisti potoček
Po planinci šumi;
Tam sem doma.

Kjer vertec za hišo
In lep travnik leži,
Škerjancēk na vejci
Le pesmi drobi;
Tam sem doma.

Kjer rožce poletne
Prav lepo cvetō,
In ptičice pevke
Premično pojō;
Tam sem doma.

Kjer mili prijatli
Prekrasno pojō,
In k' lipci zeleni
Veselo gredō;
Tam sem doma.

Neumni Pecival.

(Poljska.)

(Konec.)

„Zlezi s peči, Pecival! napravi se in pojdi h kralju!“ reče mu vojvoda. — „Čemu? saj imam čebulje, kvasa in oprazenih jabelk dosti doma.“ — „Za takovo prederznost dá mu vojvoda zaušnico, bebec se pa še ganil ni za pečjo, samo pošepetal je:

„Na silne moje želje
I ščukino povelje
Naj dobí z metló.“

Metla, vsa umazana od saj, omoči se v pomijah ter skoči nad vojvodo, — komaj revež ubeži skozi okno, skoči v kočijo, ter se verne h kralju brez zaželenega vspeha. Kralj pošlje potem družega poslanca, bolj prebrisanega! ta že prej pozvé, kaj ima bebec rad, potem pa gre k peči, pokloni se ter pravi: „Pecival! pojdi z menoj h kralju, hoče ti dati rudečo kapico, rudeč pas in rudeče čevlje!“ — „Če je tako, pa pojdem; le naprej pojdite, vas bom že došel.“ Poslanec odide, bebec pa se najé čebulja, oprazenih jabelk, napije se kvasa, naspi se, a ko sta ga brata izbudila, da je že čas oditi, se še ganil ni od peči, temveč kar rekel je:

„Na moje silne želje
In ščukino povelje

Naj bom na tej peči tekoj pred kraljem!“

V peči se začne tekoj kaditi, ogenj vzplapoli, duri se odpró do tečajev, a peč leti z bebecom po cesti, doide poslanca, a pred kraljevo palačo se ustavi. Kralj priteče ves začuden z vsem dvorstvom na pavlačo, bebec pa je ravno povžival čebuljo, oprazena jabelka, izpil kvas, obračal se z ene strani na drugo, pa še pogledal ni nobenega. — „Kedó si? kaj delaš, a zakaj si prišel?“ praša ga kralj. — „Bebec Pecival sem, jém oprazena jabelka s čebuljo ter pijem kvas, a prišel sem k tebi po rudečo kapico, rudeč pas in rudeče čevlje.“ — „Ko je bebec tako odgovarjal kralji, ter ga je ta zopet o družih rečeh izpraševal, prišla je na pavlačo kraljeva hči, ki je bila jako krasna. Ko jo je bebec zagledal, tekoj se zaljubi va-njo ter si misli:

„Na moje silne želje
I ščukino povelje,

Naj se kraljičina zaljubi vá-me!“

Potem se je na njegovo povelje peč zopet premaknila á bebec je šel domu; doma so se duri zopet odperle, peč se je postavila na svoje mesto, a bebec se je zopet na njej valjal, jedel oprazena jabelka s čebuljo ter pil kvas. Med tem se je kraljeva hči v Pecivala tako zaljubila ter se jej je tako tožilo po njem, da je padla kralju k nogam ter mu vse priznala. Kralj jo je na vso moč odvrčal, ko pa ni nič pomagalo ter je kraljičina od dne do dne bolj ginila, pošlje zopet po bebeca. Pecival pa nikakor ni hotel več iti h kralju, dokler ga ni poslanec upijal, zvezal in h kralju pritiral. Kralj pokliče nemudoma černošolca, ukaže Pecivala in kraljičino za kazen zapreti v stekleni sod, zasmoliti ga ter spustiti v zrak. Sod je letel z njima v zrak kot ptič. Kraljičina je v sodu mlo plakala ter prosila bebeca, naj je osvobodi; bebec pa je rekel, da se mu zdi v sodu prijetno. Slednjič se je vendar dal omehčati po njenih prošnjah ter rekel:

„Na moje silne želje
In ščukino povelje

Naj se tekoj spustiva na krasni otok!“

To se je tudi zgodilo; sod se je obernil proti morji, spustil se na gostoljubni otok ter se razdrobil na kose. Ta otok pa je bil takov, kdor je na njem prebival ter je kaj želel, je vse dobil. Bebec pa se je sprehajal s kraljičino po otoku, ničesar jima ni manjkalo, imela sta jesti in piti, kar sta le pozelela, miza se je sama pogrinjala, a ko sta se najedla in napila, je zopet izginila. Bebecu je bilo to neizrečeno všeč, kraljičini pa to ni bilo zadosti, zato prosi bebeca, naj poskerbi palačo. Na Pecivalove silne želje in skučino povelje je tekoj stala na mestu mramorova palača, s kristalovimo okni, pozlačenimi stropi in jantarovo streho. Za nekoliko dni kraljičina zopet prosi bebeca, da bi napravil kako zvezo sè suho zemljo ter pripeljal ljudi na otok, ker jej je tukaj neizrečeno dolg čas, da brez služabnic ne more biti, a da bi tudi rada videla svojega očeta.

A bebec reče:

„Na moje silne želje
In ščukino povelje

Naj se zgodi, kar kraljičina želi!“

Drugo jutro pa je stal prek morja kristalovi most, na zlatih obokih, z diamantovo ograjo, a tako dolg, da je segal noter do palače kraljičinega očeta. Bebec se je že hotel odpraviti s kraljičino na pot, kar se nakrat domisli, da so vsi drugi ljudje, kot ljudje, samo on je bebec, ter da bi bila sramota, ko bi se takov prikazal na kraljevem dvoru s kraljevo hčerjo, a namenil si je, da se še enkrat a poslednjikrat posluži ščukinega darú ter pravi:

„Na moje silne želje
In ščukino povelje

Naj bom tekoj razumen!“

Komaj je to izrekel, tekoj je postal razumen in omikan, odpravi se s kraljičino na pot, a po zračnem mostu sta prišla na suho zemljo ravno pred kraljevo palačo, padeta pred očetom na kolena ter ga prosita blagoslova. Še tisti večer sta bila poročena, kralj je razglasil svojega zeta za naslednika ter napravil veliko gostijo:

Jedli so in pili
Ter veseli bili;
A jaz sem tudi tam bil,
Med in vino sem kot vodo pil,
In vse, kar sem izvedel ondu kaj,
Imate od besede do besede tukaj.

Potniške drobtine.

(Spisuje L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Kremsminster. „Benedictus amat montes, Bernardus valles“, te latinske prislovice se spominjam, ko vidim lego cistercienskega samostana v Schlierbachu in benediktinskega samostana v Kremsminstru. Nad levim bregom Kremnice se vzdiga raztegujen hrib s širokimi stopicami; ob vodi je terg, nad tergom pa se vzdigajo veličanska poslopja slovečega samostana Kremsminster-skega. A to ni več samostan, kajti ne stoji sam ali osamljen, nego že samostanska poslopja so tako obširna in zraven tudi obljudena, da so že sama zadostna posebni srenji ali občini; spodej pa in pod pokroviteljstvom samostanskim se je naselil prijazen terg.

Ustanovitev samostana sega v starodavne čase nazaj — v leto 777. Ginter, sin vojvode bavarskega Tasila II.

je bil na lovu v tukajšnih gozdih po nesreči prišel v smert. Goneč divjega merjasca se loči od družbe in zabode. Merjasca sicer s svojo sulico zabode, a sulica se prelomi in ranjeni, razjareni merjasec se zateče nazaj v svojega preganjalca, ga napade in tako hudo rani, da ga spremljevalci že mertvega dobé. Žalostni oče se zaobljubi nesrečnemu sinu v spomin zidati samostan; zidal ga je pa na mestu po jelenu mu zaznamovanem. Stoji torej že blizo enajst sto let in je že videl veselih in žalostnih časov.

Mikalo me je prebirati darilno pismo vojvode Tasila II.

Izpisal sem si iz njega te-le verstice:

„V. (podarim) 10 slavenskih družin, nad katerimi nadzorujeta Taljub in Sparuna, z vso kaznino, katero plačujejo; — nadalje 30 slavenskih družin v Toduhi (zdaj Dietah) pri Glinku (Gleink), s tistim zemljiščem vred, kterega so zoper voljo kneževu za gozdom med Toduhu in Sirniho (Sierning) jeli obdelovati.“

„X. V Grunzvitu-u enega Slavena s kaznino, katero dolži knezu.“

Že ta listina nas očevidno prepričuje, da so bili Slaveni že v osmem stoletju naseljeni po nadaniških pokrajinah in da so bili kmetovalci, ki so tudi zoper kneževu voljo celine obdelovali. Ob enem me je obhajala tuga, ko berem, da so že takrat s Slaveni (prej ko ne, so bili Sloveni,) tako samovoljno ravnali in jih prav kot sužnje darovali ali prodajali.

Gotovo sega še marsiktera naselbina nadaniška v slavenske čase in mnoga krajna imena bi se dala razjasniti le iz slavenskih korenin.

Sedanji samostan ali ustanova v Kremsminstru hrani mnogo dragocenosti v raznih strokih; učenjaki naj se ogledajo v bogati knjižnici, naravoslovcem bodo dopadale lepo vredjene zbirke rudnin, zelišč, živali; meteorologi najdejo tu izgledna opazovanja; astronomi se bodo veselili dragih naprav za opazovanja nebniških prikazni; ekonomski pa vidijo tu lepo živino in tudi razne stroje kmetijske.

Mene je mikalo pred vsem v cerkev. 206' visok portal v pokvekanem slogu minulega stoletja v jugo-izhodnem kotu prostornega dvorišča mi je kazal, kam naj se obrnem. Portalu je primerna tudi cerkev, trilaščina, s petimi pari stebrov, deržečimi obok, ki je okrašen z izdelki iz štuka in slikami „al fresco“. Ob stebrih so visele še zaradi goda cerkvenega posvečenja dragocene preproge z umetno vezanimi slikarijami iz svetopisemske zgodovine, predstavljaje dogodbe Jožefa egipčanskega. V stranskih ladjah so po štiri oltarji, v glavnem oltarju je slika Kristusovega preobraženja, slikana po Wolfu l. 1713; v stranski kapelici blizu zakristije je lepa slika Marij-nega vnebovzetja od Kremser Šmid-a. Nad vhodom v cerkev so ogromne orglje, druge pa zraven velikega oltarja postavljene na odru med 2 velikima stebroma. Dvorišče je tako prostorno, da se marsiktero glavno mesto ne more ponášati z enakim teržiščem. Obdano je od vseh štirih strani s poslopji. Na izhodni strani je gimnazij in dvojno odgojelišče — civilno in vojaško, zadnje vzdržano na stroške vojaškega erarja iz ustanov za sine vojaških višjih častnikov. Nad vhodom na severni strani je pisarna gimnazijalnega ravnatelja; — na zapadni strani pisarne logarskega upravitelja in sobe za goste. V teh so se pa mnogokrat naselili tudi nepovabljeni gostje, častniki sovražnih armad, katerim se je menda tu prav močno dopadlo; mnogokrat in daleč časa so se mudili v gostoljubnem samostanu tudi velitelji in častniki cesarskih kerdel.

Prelat z redniki bivajo v južnem traktu, v katerem so tudi zbirke in knjižnica.

Pojdi, dragi bralec! z menoj na severno stran samostanskih poslopij; tam boš gledal bogato zbirko, da se ti bo serce smejalo, če imaš kaj gospodarske žile v sebi, ali pa se ti bodo slinice cedile, če si prijatelj mastnemu mleku ali pa zlato-rumenemu, sirovemu maslu na koseču okusnega rženega kruha. Popeljem te v gospodarski oddelk. Strežaj me izroči ali da bolje rečem, me priporoči priletni, živi ženski, podveliteljici tega oddelka. Se ve, da je tu vse čedno, posode kakor orodje. V mle-karno je napeljana tekoča studenčnica v dva velika zaboja; v njih plavajo bakrene, znotraj pocinjene latvice z mlekom po molži, katero se ima daleč ohraniti sladko. Zraven stojita dva stroja za mesti ali dve pinji na motovilo, iz katerih se izvalijo masleni hlebci po 10 funtov.

Potem pridemo v shrambe za zelenjave, krompir, repo, peso, k sekavnici za svinjsko pičo itd. in zadnjič v veliko dvorano. A nad tem imenom bi se mogla pohujšati kaka čutljiva duša, ker so po njenih nazorih dvorane le za odlično gospodo, kjer se po dolžnosti dvoruje gospam in gospicam. V uni, katero sem jaz tako nazval se pa le dvoruje štirinogatim, rogatim in repatim, toda močno koristnim živalim, kravam, telicam in teletom. V hlev sva stopila, a tak hlev, da bi si nektera društva smela čestitati, če bi mogla, mutatis mutandis, v njem zborovati.

Hod po sredi dolgega hleva je tako širok, da bi ga imel lahko za ulice; po njem se lahko vozi s parom konj, torej tudi lahko hodi brez skerbi, da ne bi si onesnažil obutev. V dveh verstah je stalo 58 krav pinc-kavskega plemena z dvema čednikoma, na vsakem krilu eden; vsa živina opertena za roge k nizkim kamenitim jaslam, vsa čedna, ker ima obilno nastelje, vsa lepa in težka, le stareje krave vderte v herbtu zavoljo težkih telet. Kako je živina poznala svojo oskerbnico! zašlišati njen glas se vse glave nakrat k nji obernejo, prav, kot da bi bil stotnik svojim možakom veleval: „pogled na desno.“ Jenice v tretjem letu so že večje, nego najlepše krave v marsikterem kraju in kravice, kakoršne vidiš mnogokrat goniti na naše živinske sejme, niso večje od tamošnjih enoletnih telet. Tako lepo vredjena kmetija in tako gospodarstvo se mi že dopada; koliko dobička pa donaša, nisem se prederznil poprašati. Mogoče je tudi le tam, kjer se ne razkosava in deli premoženje vsakih 20—30 let in kjer se gleda na to, da se za upravitelja postavlja najvestnejši in v tem stroku najizvednejši.

Velika dekla mi pokaže tudi svinjak; tudi tu se ti ni bati ogerdenja. V dolgem, hladnem, obokanem hodu stojé po verstih zaporih za ščetinarje ali samecate ali po dvoje vkup zaperte. Ti zaporji zgorej niso pokriti, zatoorej so hladni in zračni, ob enem tudi snažni, ker jim nastelje ne primanjka. Kazale so se mi svinje raznih plemen, domačega, angleškega, na pol angleškega in sufolskega plemena.

Memogredé pogledam še v ribnjak, kjer imajo vpe-ljano umetno ribjorejo. V ločenih zagrajah so plavale ščuke, posterve, mreene, linje in zlatovščice; videlo se je, da se jim vkljub pomanjkanju prostosti dobro godi, ker so vsaki den kermljene s kuhanim ječmenom. Da so tudi kaj okusne, prepričal sem se drugi den.

Rad bi se bil še ogledal po okolici, a ostudni veter je napihal merzlo meglo; ta in mrak me ženeta v veliko sobo, ktera se mi odkaže v stanovanje. Povabljen od priljudnega prelata sem večerjal in drugi den tudi južinal z redovniki v veliki obednici, že dolgo ne v tako odlični družbi. Redovnikov šteje ustanovitev v Krems-minstru okoli 100, kateri pa ne živé vsi v samostanu;

nekteri so razpostavljeni po farah, samostanu pridruženih, nekteri ko oskerbniki ali upravitelji na samostanskih posestvih. V samostanu so le učitelji na ondodni c. kr. gimnaziji, in ti, ki oskerbujejo dušno pastirstvo velike fare, potem kleriki in novinci, vseh skup okoli 40. Truden hoje in gledanja kmalo poiščem ležišče, da se v morfejevem naročji okrepim za jutersnji posel.

Ko drugo jutro skoz okno pokukam, zagledam proti zapadu ostrorobato piramido, — mejnika Štajarskega — Dachstein-a, vert pod oknom in polja so bila vsa bela slane. Ves potert hodi vertnar med gredicami, kajti take slane ni se bil nadjal.

(Dalje prihodnjič.)

Azijska kolera.

(Spisal dr. — ž.—.)

(Dalje.)

Kakor vsaka druga bolezen tudi kolera ne napada vse zaporedoma, če bi okolnosti za njeno razvitje še tako ugodne bile, ampak le nekoliko odstotkov celega prebivalstva v enem kraju ali mestu. Popred je bila beseda o lastnostih krajev, kjer najde prinešena kolerina klica rodovitna tla, da se razmnoži ali prestvari v tako škodljivost, ki ima za nasledek splošno bolehanje ali epidemijo; ostane mi tedaj še razložiti, koliko so dosedanje skušnje in preiskave razodele, zakaj nekteri ljudje laglje zbolijo, nekteri težej, zakaj v nekterih hišah neusmiljeno mori, med tem ko v sosedovej hiši še bolnika ni in več drugih podobnih prikazni.

Gledé tega nas skušnje učé, da moramo razločevati tudi posebno narodovo in osebno naklonost razbolevati na kolero, kakor zdravniki terdijo tudi o vseh drugih boleznih: na primer enemu vsaka rahla sapa že naklanja terganje po udih, drugi pa se sme prehladiti kolikokrat hoče, reumatizma ne dobí; nekteri živé mnoga leta v merzličnih krajih, pa merzlica jih pušča pri pokoju, drugi zopet se komaj nekoliko ur v takem kraju mudijo in že jih huda groznica ali merzlica noter do kosti pretresa; eden ima cele mesece z bolniki na kozah ali ospicah opraviti, ostane zdrav, drugi komaj v izbo k takemu bolniku povoha, že ga kmalo potem obsujejo. V srednjej Ameriki posebno po nekterih zapadno-indijanskih otokih in ob rekah žolta groznica včasih neizrekljivo grozovitno mori Evropejce in druge narode; ni dolgo kar je veliko mesto Buenos-Ayres skoro izumerlo na tej bolezni; zamorcem pa, ki so v takih krajih naseljeni, skoro čisto nič ne škoduje.

O kolero vemo v tem pogledu, da so v njenem rojstnem kraju, v Indiji prebivalci nižav veliko menj podverženi tej bolezni, kakor pa prebivalci ob velikih gorah Hymalajskih in Evropejci, ki so po Indiji naseljeni. Posebno okrutno davi nove prišlece iz Evrope. Učeni Bryden je po dvajsetletnih opazovanjih našel, da Evropejcev v Indiji razmerno trinajstkrat več na kolero umerje kakor pa tujezemcev Hindov; na vsak tisoč ljudi pride pri priseljencih 53 merličev, med tem ko Hindi štiri mertve od tisoč prebivalcev štejejo. V naših evropskih zemljah se kaj takega sicer ni opazilo; desetila je kolera v enakej meri Nemce in Francoze, Slavene in Angleže; pa zvedeli smo tū za gotovo, da je kolera veliko bolj nevarna popotnikom, ki pridejo iz zdravih krajev, posebno gornatih, v okuženo mesto, kakor pa mestnim prebivalcem samim. Za časa kolere je tedaj nevarno

obiskovati okužene kraje brez potrebe. Ta izrek so neštevilne prežalostne skušnje poterdile. Ker se pri vojaških kardelih to najbolj jasno opazuje, naj navedem tu en izgled iz dela popred imenovanega preiskovalca o kolero v Indiji, dohtarja Bryden-a. Leta 1869 je bila v velikem indijskem mestu Allahabad strašna morija: regiment s št. 58, obstoječ iz samih Evropejcev, je bil za časa kolere tje v posadko preložen. Eno krilo tega polka, 337 mož, prišlo je v mesto iz ene terdnjave, ležeče visoko na hymalajskih gorah in šteje kmalo 63 bolnikov, kterih je 46 umerlo, torej skoraj vsaki sedmi tega oddelka mertev; drugo krilo 332 mož pa je bilo vže popred blizo imenovanega mesta v nižavi v posadki in od tega jih zbolí v Allahabadu samo 24 ter umerje 16 mož, komaj dvajseti mož.

O osebnej naklonosti se dalej vé, da jo množi potovanje in ž njim združeni veliki trudi in napor. Če si živel v okuženem mestu in se moraš podati na težavno pot, se podaš tudi v večjo nevarnost na kolero zboliti in umreti, kakor pa, če bi bil ostal domá v svojem kraju. Nevarnost je tem večja, kedar odpotuješ se-le potem, ko je v tvojem kraju že delj časa kolera divjala in več ljudi pobrala, menjša pa, kedar odideš precej pri prvem začetku imenovane morije. Kdor hoče toraj pred morijo bežati, mora zapustiti ob pravem času okužen kraj, sicer mu proti na potu veliko večja nevarnost kakor pa tam, kjer je popred bival.

Osebno naklonost h kolero množijo vsi neredi v živéu in pri pijači. Po velikih mestih in tudi drugod se je opazilo, da je zbolelo največ ljudi ob pondeljkih po nedeljnih neredih in veselicah delalnih ljudi, dan po šumnih pirih in plesih itd. Bolj nezmerno ko živiš, menj si varen pred neusmiljenim gostom in ravno pijanci in požrešniki so tej bolezni tako podverženi, da zbolijo radi na najgrozovitnejši način in v malih urah poginejo. Toraj pustite vsaj za časa kolere imenovane gerde razvade, sicer si sami nakopate gotovo nevarnost in okrutna pošast vas zadavi še popred, da se iztreznite.

Za časa kolere so škodljive vse jedi, ki sploh zelo-dec obtežajo, sapo ali vetre redijo, jedi ki so zastane in pokvarjene, v stanju razkroja in gnjitja, nezrelo sadje, ogurci, dinje, težko preživno sočivje. Za časa kolere ni dobra za pitje nečista voda, posebno mestna studenčnica, ki se zbira v tleh s tisočletno nesnago napojenih, voda blatnica, voda stoječa, potem vse pokvarjene, v kisanju in vretju se nahajajoče pijače, opojilne in ne opojilne. Prejšnjih časov so sicer vodo sploh dolžili, da naklanja in širi kolero, pa natančne preiskave so neresničnost te misli jasno pokazale: zakaj kjerkoli se je reklo da je pitna voda to ali drugo epidemijo porodila, se je povsod našla voda čisto malega vpljiva na razvitje epidemij. Pa tudi teoretični pomisleki govoré proti temu, da bi bila voda sama po sebi mnogo škodljiva za časa kolere.

Vsak človek potrebuje na den blizo 4 do 6 funtov vode za svoj živež, če toraj ni motna in sploh nečista videti, zavžije se ž njo le nekaj čisto malega kolerinega otrova, ako bi se v njej nahajal, kar pa dosle še ni dokazano. Vse drugače je z zrakom nas obdajajočim, tega potrebuje vsaki človek srednje mere blizo dvajset funtov na den za dihanje, vsaki namreč stori v tem časi 17.280 dihanj, po pol litra eno! Po zraku mora že iz tega obzira veliko več kolerine okužnine z našim telesom v neposredno dotiko priti in ga otrovati, tembolj, ker vemo, da je zrak zahodov, zrak nesnažnih, na dnu kolero ugodnem stoječih hiš neizmerno škodljiv. Vode se toraj ni treba bati, če ni sploh preveč

nečista, smrdljiva in neokusna, ampak je zdrava pijača, posebno kapljica gorskih vrečev in po mestih voda iz mestne okolice, po cevih tje napeljana.

Gledé spola se je v Indiji pokazalo, da so ženske kolere bolj naklonjene kakor moški, kar pa morebiti iz tega prihaja, da mora mož več delati in truditi se; v naših evropskih zemljah se doslé v tem oziru ni našel noben razloček.

Visoka starost in nježna mladost razbolite po dosedajšnjih opazovanjih bolj nevarno kakor ljudje srednje starosti. Gorjé hišam in zavodom, v katerih živi mnogo kerhkih starcev, če jih letá morija obiska; v Parizu v siromašnici za starce, Salpetriere imenovane, je še vsakokrat strahovito divjala. Gledé nježne mladosti, posebno dec do dveh let, sem se sam prepričal za epidemije v brodskeji regimenti leta 1867. Od petdeset bolnih otrok pod dvema letoma, najdem, da jih je umrlo 47, toraj skoro vsi.

Gledé različnih stanov in rokodelstev se mora pripoznati ravno kakor pri mnogo drugih prenesljivih boleznih, da je kolera bolj nevarna tistim, ki imajo z bolniki veliko opraviti. Zdravniki, strežaji bolnikov, duhovniki razmerno v večem številu razbolijo, kakor drugi. Leta 1865 je umrlo v Carigradu 17 zdravnikov, v mestu Mitavi leta 1848 od šestnajst osem in le redkokedaj se je našlo, da so bili imenovani stanovi bolni v ravnej meri z drugimi podverženi. Dalje so v velike nevarnosti perice, ki morajo po kolериčnih onesnaženo perilo prati. V Berolinu se je opazilo, da umirajo v večem številu ladjarji, ribiči in drugi, ki morajo stanovati ob nizkih bregovih reke Spreje; podobna oznanila se berejo tudi iz drugih mest, ki stojé ob rekah, če njih tla zarad popred navedenih pričín niso kolere sploh prosta. Dolgo se je mislilo, da so delalci v tobakovih fabrikah kolere prosti, tudi ta misel se ni poterdila; ampak kolera se tobaka čisto nič ne boji, in nepoprašuje po tem ali dela kdo v tobakarnicah ali drugod.

Bolehljivi, slabotni ljudje, ki so po težkih boleznih ob moč prišli, dalje tisti, ki terpé na boleznih želodca in črev, na kataru imenovanih utrob so kolere bolj podverženi kakor močni in zdravi sploh. Tudi legar, merzlica in druge vročinske bolezni večajo naklonost h kolere; le o slabotnih na pljučah se bere tu ali tam, da malokedaj kolero dobijo. Za časa kolere se je pokazalo kaj škodljivo rabiti zdravila na laksir ali na bljuvanje, ker se je večkrat zgodilo, da človek vzevši na laksir, precej potem kolero dobí.

Veliko siromaštvo, stradanje, dolgi pot, močne težave in žalosti, umorni trudi in napor, nočno dolgotrajno budenje množi naklonost in dela, da taki ljudje radi na kolere zbolijo.

Mnogo se je tudi terdilo, da je nevaren velik strah pred kolero, nó doslé se ta misel ni poterdila, ampak našlo se je ravno nasprotno, da so bojazljivi, če bolj redno in zmerno živijo, bolj boleznim podverženi, kakor pa v tem obziru ljudje neskerbni in nemarni. Da strah nima velike važnosti, sklepamo tudi iz tega, da ravno mlada deca, ki strahú še ne pozná, bolniki v brezavestnej stopinji legarja kaj radi kolero dobivajo in zeló nevarno zbolijo.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnice.

* Nek mož, boječ se svoje hude žene, skril se je pod mizo. „Ali mi ne greš izpod mize,“ zareži žena nad njim. — „To pa še ne,“ odgovori mož klubovaje, „to pa ne storim; bom videl, kdo je gospodar v hiši!“ —

* V ozkejši ulici se srečata dva, ki nista ravno slovela kot prijatelja. Nebenega ni bila volja se ogniti. „Tepcu se jaz ne ognem,“ meni prvi. „Jaz pa prav rad“, dostavi drugi, stopi v stran in se mu prikloni.

* Nek Anglež je imel jako lenega klapca. Sprehajaje se nekega dne po vertu zapazi polža po tleh lezti. Pokliče hlapca, ki je ravno imel na vertu nekaj opraviti in ga vpraša: „Ali si že kedaj videl polža?“ „Da!“ odgovori hlapec. „Tedaj si ga srečal; došel bi ga tako ne bil!“ dostavi gospod.

* Memo neke kerčme pride poreden dijak in zapazi kerčmarja, ki je ravno s polnim škafof vode v klet smuknil, da bi tam vino kerstil. Djak začne vpiti: „ogenj! ogenj!“ — Kmaló prihiti cela množica ljudi, ki radovedno povprašuje, kje da gori. — „Ogenj je v kletu te kerčme, ker ravno zdaj sem kerčmarja videl nesti poln škafof vode tje gasit.“

Zastavice.

29. Kdo čez ušesi v dolgovihi tiči?

30. Kdo je dvakrat umrl?

Uganjka zastavic v 9. listu:

26. pet let, prvo leto 21 gld.; — 27. dvanajst; —

28. (mesto 265 beri 365 dnehi) 29^{53/338} dnov.

Razne novice.

Povodenj na Českem. Velik kos češke dezele, v primeri veči ko pol Koroškega, je zadela grozna nesreča. Dne 25. maja so se pretergali oblaki in povodenj je v malih urah skoraj deseti del te velike kronovine premenila v puščavo in premožne prebivalce pripravila na beraško palico. Rodovitna tla, na katerih je prej najlepši žito zorelo, so zdaj vsa poplavljená in pusta; poslopja in hiše razrušene ali vsaj močno poškodovane; drevesa izruvana; ceste in železnice razderte itd. Nad 500 ljudi je poginilo grozne smerti v valovih. Vsa škoda se ceni na veliko milijonov. Po celem cesarstvu se nabirajo milodari za nesrečne. Slovenci gotovo tudi ne hodo zaostali za drugimi narodi in darovali za brate na Českem po svojih slabih močeh.

Ženska emancipacija. Pišejo, da služi v Washingtonu nad tri tisoč žensk kot tiskarice, knjigovodje, kopistinje in knjigoteržice. Najviša sodnija v Kolumbiji je izrekla, da za izvrševanje pravoslovské prakse ni potrebno biti možkim. Charlotte Ray se je naselila kot odvetnica v Washingtonu. Tannie Claflin prosi za mesto polkovnika v devetem polku narodnega vojaštva in se sklicuje v svoji prošnji na izgled Device Orleanske. In v Gradcu bodo meseca oktobra odperli zopet telegrafični poduk za neomožene ženske in imajo one, ki se hočejo telegrafirati naučiti, svoje prošnje do konca junija vložiti pri telegrafičnem vodstvu v Gradcu.

Sl. N.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Velika žalost je zadela našo cesarsko rodovino. Mati našega presvitlega cesarja, nadvojvodinja Sofija, je 28. maja t. l., 67 let stara, umrla.

Podoba državnega zbora na Dunaju kaže, da so ustavoverci že na koncu svoje modrosti. Iz gališkega vprašanja so napravili tako zmedeno šreno, da že nihče ne vé, kako bi se dala razvozlati. Izdelek „gališkega poravnjanja“, ki ga je sestavil pododsek ustavnega odbora, je tak, da Poljaki nočejo nič slišati o njem, vlada ni z njim zadovoljna in tudi v zbornici, kedar pride tam v presojs, ne bo dobil potrebnih dveh tretjin glasov. Menda nam ne bo treba dolgo čakati na vest, da je to vprašanje po dolgem bolehanji šlo pot vsega minljivega. Tako bodo Poljaki od ustavovercev zopet prekanjeni. Morda vendar-le enkrat sprevidijo, da od Nemcev nimajo nič pričakovati. Čas bi bil, da jih pamet sréča. — Neposredne volitve je vlada položila na dolgo klop, kar neko stranko ustavovercev močno jezi. Nezadovoljni so ti tudi z ministrom Stremajer-jem, ker ta pri nekterih cerkovnih vprašanjih noče ravnati brezobzirno, ampak hoče tudi ozir jemati na večino avstrijskega ljudstva, namreč na katoličane.

Sprejet je bil v državnem zboru novi red za kazenske pravde. Po tem redu se bodo kazenske pravde obravnavale s porotniki.

Volitve poslancev v Hervaški sabor so končane. Izid je za nas jako vesel. Vkljub vsem krivicam, vkljub vsem zvijačam, podkupovanju in nasilstvu je sijajno zmagala narodna stranka. Akoravno je vlada vse sile napela, bilo je vendar samo 25 njenih kandidatov, med tem ko je narodnjakov 50 izvoljenih. Kakor se sliši, bo moral Vokanovič svoje mesto prepustiti drugemu vladnemu zastopniku.

Zunanje države. Francoska narodna skupščina se posvetuje o novi postavi gledé nabiranja vojakov in uredjenja vojske. General Trochu nasvetuje, naj se popravi vojaštvo z dobro odgojo in decentralizacijo. — Italijanski prestolni princ je potoval v Berlin, da bode botroval najmlajšemu princu pruskega kronprinca. V tem vidijo nekteri prijateljsko zvego med Nemčijo in Italijo, ki bi nam Slavanom gotovo ne bila na korist.

Dohodki družbe sv. Mohora za leto 1872.

Na novo so pristopili častiti dosmertni udje:

431. Šola v Št. Urbanu poleg Ptuja gld. 15.—

Letnine so poslali častiti gospodje:

Kl. Šalamun, podžupnik pri sv. Trojici v Halózah	25.—
O Tito Trop, profesor v Varaždinu	16.—
V. Božič, župnik v Pokerčah	20.—
M. Pirc, stolni vikarij v Gorici (II. pošilj)	162.—
Iv. Kodre, bogoslovec v Gorici	47.—
A. Pučko, kaplan v Št. Ilu	41.40
V. Gersak, provizor v Hočah	41.50
A. Šfiligoj, vikar v Lokavcu	20.30
J. Vidmar, župnik v Podkrajju	23.—
J. Verbnjak, podžupnik v Veliki Nedelji	79.—
A. Lenasi, kaplan v Vremah	12.—
L. Urbanija, farni oskerbnik v Ambrusu	16.—
J. Janah, učitelj v Št. Štefanu	6.—
F. Vigele, posestnik na Ziljski Bistrici	4.—
M. Holiber, župnik v Vetrinju	9.—

J. Lijavnik, prošt v Doberlivesi	gld. 332.10
J. Terstenjak, kaplan v Jarenini	103.—
Bl. Soklič, duhovni pomočnik v Stari Loki	94.—
Dr. Ripšl, župnik v Loki	22.—
J. Jan, dekan v Dolini	141.20
M. Kogelnik, prošt v Trajbergu	99.30
Št. Doljak, dekan v Devinu	52.60
A. Šmon, župnik v Poličanah	49.20
J. Urbas, farni oskerbnik v Št. Jurji na Ščavnici	136.—
K. Dürnwirth, spiritual v Celovcu	30.—
F. Kočevár, kr. uradnik v Zagrebu	37.—
Tom. Mraz, kurat v Vuhredu	42.50
J. Novak, dekan v Kočevji za Osivnico	8.—
A. Šibal, župnik v Št. Andrežu	32.40
P. Svetlin, kurat v Štorjah	4.30
Tona Zupančič 1 gld., Marija Izanec 1 gld., Jaeger Gregor 1 gld., Zablačan Miha 3 gld., Ferk Vinc. 1 gld., Kavčič Anton 1 gld., Ravnik Fr. 3 gld., Pušavec Val. 4 gld., Hibšer Fab. 3 gld., šola v Beli cerkvi 1 gld., Zelen Jož. 1 gld., Kocian Jak. 2 gld., o. Julij Bruner 1 gld., M. Dolinar 2 gld., J. Šterle 1 gld., J. Slekovec 1 gld., A. Parašuh 1 gld., K. Ribič 1 gld., P. Karpf 1 gld., B. Stampfl 1 gld., Fr. Erjavec 1 gld., M. Zadravec 1 gld., J. Pipan 1 gld.	34.—

Vkup gld. 1739.80

Dohodki za Janežičevo ustanovitev.

Prenesek iz 2. l.	gld. 827.66
508 Družba sv. Mohora za l. 1871	78. 6
509 Č. g. Št. Kociančič, profesor bogoslovja v Gorici	20.—
510 „ S. Muden, župnik v Svinčnici	1.—
511 Čč. gg. bogoslovci v Mariboru	5.10
512 Č. g. J. Pirš, uradnik na Vranskem	—50
513 „ A. Potočnik, župnik v Planini	—50
514 „ J. Škarbina, župnik v Ukvah	1.—
515 „ J. Ciringar, župnik v Zusenu	—50
516 „ A. Potočnik, župnik v Planini	—20
517 „ J. Zorman, župnik v Ketnari	1.—
518 „ J. Jančar, učitelj v Ketnari	—50
519 „ V. Čok, kmet v Ketnari	—10
520 „ M. Lahar, kmet pri sv. Ivanu	—20
521 „ A. Šega, mladenič	—20
522 „ Fr. Remic, duh. pomoč. pri sv. Antonu v Terstu	1.70
523 Č. Mohorjevi družniki v Solkanu	—40
524 Č. g. J. Cvetko, župnik v Kastelvenneru	—70
525 Č. Mohorjevi družniki v Lokavcu	1.90
526 Č. g. A. Kacin, župnik v Šebreljah	—50
527 Č. g. A. Trepal, kurat v Jagersčah	—50
528 Neimenovan	10.—
529 Č. g. gospodnična Fani Jugovec v Kranju	1.—
530 Č. g. Maček Šimen, lek. pom.	—10

Vkup gld. 953.32

Kurzi na Dunaji 7. junija 1872.

Kreditne akcije	gld. 338.50	Nadavek na srebro	gld. 109.75
Národno posojilo	72.15	Napoleondori	8.93

Žitna cena v Celovcu.

Po vaganu:

pšenica	gld. 6.30	— rež	gld. 3.85	— ječmen	gld. 3.34	— oves	
	gld. 2.03	— ajda	gld. 3.79	— turšica	gld. 4.09		